

“Firda minn Kelb” ta’ Ġużè Ellul Mercer p.51

Mauro Camilleri – Clint Xuereb

Skola San Andrea

Nanalizzaw . . .

- L-ewwel sentenza, “*Kelli kelb tal-kaċċa u lbieraħ hadtu l-Għassa tal-Pulizija biex joqtluh*”, hija sentenza konċiża u diretta li tagħtina stampa ċara ta’ dak li se niltaqghu miegħu fl-istorja. Minn hawn tibda l-**analessi**.
- L-imħabba lejn l-animali hija b’saħħitha matul is-silta kollha. Dan narawh meta n-narratur ipoġġi lill-kelb fuq l-istess livell tal-bniedem. Fil-fatt in-narratur jistqarr li Bobby kien jifhmu “*daqslikieku kien bniedem*”. Skont in-narratur il-kelb fehem ukoll li “*waslet sigħetu*”.
- Simbolu ewlieni fis-silta huwa s-simbolu tad-dlam. Dan jirrappreżenta s-simbolu tal-mewt li riesqa fuq il-kelb u n-niket li kien għaddej minnu n-narratur.
- It-tama li l-affarijiet jitrangaw hija kontinwa matul is-silta. Hafna drabi, it-tama hija riżultat tal-bniedem li f’mument i koroh ma jaċċettax ir-realtà tal-hajja. Dan kollu jidher f’diversi okkażjonijiet meta:
 - lill-kelb haġu dawra għaliex “*barra kien donnu jieħu r-ruħ*”.
 - in-narratur staqsa lil shabu, il-mastrudaxxa u l-iskarpan, kif qed jaraw lill-kelb bit-tama li jgħidulu li l-kelb ma kellu xejn gravi.
 - in-narratur ġewwa l-għassa hażż li l-kelb ha r-ruħ, avolja kien għadu magħdur.
 - in-narratur fieraħ meta għall-bidu l-kuntistabbli qallu biex imur l-għada, għaliex kien se jerga’ jieħdu lura d-dar bit-tama li jfejqu.
- Id-dilemma fin-narratur tidher evidenti meta ġewwa l-għassa nsibuh **bejn haltejn**. Meta mar bil-kelb biex iżommuhulu, xtaq li jieħdu lura d-dar.
- L-użu tad-diminuttiv “*gwejjed*” turina l-hlewwa li jhoss in-narratur lejn il-kelb.
- Is-simboliżmu tad-dlam jerga’ johroġ għad-dieher meta nsibu li “*Il-bitha kienet fid-dlam*”, il-post fejn il-kelb kellu jinqatel.
- Is-sensittività kontra l-insensittività tidher meta:
 - il-kuntistabbli “*beda jidhak*” filwaqt li n-narratur kellu qalbu maqsuma.
 - id-daħk ta’ shab in-narratur huma u heġġin mill-għassa li jistona mad-dispaċir kbir li kellu.

- lejn l-aħħar tas-silta naraw lin-narratur insensittiv quddiem is-sensittività ta' martu. Ghamel dan biex jahbi l-emozzjonijiet tiegħu. Fil-fatt jistqarr li beka *"kemm-il bikja siekta"*.
- Il-maskra li kien qed jilbes in-narratur tidher f'diversi okkażjonijiet:
 - ma' shabu, l-aktar meta kompla magħhom hekk kif harġu jidhku mill-ghassa għax kien se jizloq xi hadd minnhom.
 - mal-kuntistabbli, meta tbiissem għall-kummenti mhux f'waqthom hekk kif dahhlu lill-kelb fil-kamra tal-mewt.
 - ma' martu, meta lagħabha li l-mewt tal-kelb ma affettwatux.
- Fi triqtu biex jinqatel, ironikament, il-kelb li kien bla ċinga, qagħad hdejn il-bankina biex ma jtajruhx karożzi.
- Naraw lin-narratur li jistahba wara l-iskużi:
 - l-iskuża li ried jiffranka x-xogħol biex ma joqtlux hu. Għaldaqstant hadu l-ghassa biex jinqatel.
 - l-iskuża li ma riedx iżomm il-ġilda tal-kelb għax beza' li jitniggeż minnha. Barra minn hekk ried li jhallihielu *"bħala tribut"*. Fil-verità ried inehhiha sabiex ma jibqax jahseb fih.
- Il-kamra maqsuma fi tnejn iġġegħelna naħsbu f'qalb in-narratur li wkoll kienet maqsuma bl-uġiġħ tant li hu stess jistqarr li *"f'dak il-waqt kelli wegħha f'sidri, innaha tax-xellug"*.
- Lura d-dar naraw lin-narratur li jneħhi dak kollu li jista' jfakkru fil-kelb biex itaffi mid-diqa li kellu.
- Il-kesha kbira li jhoss in-narratur fi triqtu lejn daru hija simbolu tal-mewt tal-kelb.
- Għalkemm in-narratur juża isem komuni *"Bobby"* għall-kelb tiegħu, fil-verità għalih ma kienx biss kelb, iżda għalih kien *"habib tassew"*. Ta' min jinnota wkoll li l-isem tal-kelb jissemma biss fl-aħħar paragrafu tas-silta. Dan jagħtina x'nifhmu li n-narratur aktar hass il-htieġa li jirrakkontalna l-ġrajja tal-qatla tal-kelb biex jistrieħ mill-htija li kien qed iħoss, milli mal-kelb innifsu. L-għan tal-kitba huwa li tintwera l-imħabba tan-narratur lejn il-kelb u li jtaffi l-wegħhat li sab ruħu fihom, mhux li niltaqgħu mal-kelb Bobby.

- Il-ħtija tibqa' tinħass sal-aħħar linji meta naraw lin-narratur jixtieq li kien hemm xi hadd li seta' spjega lill-kelb id-dispjaci' tiegħu. Kważi kważi narawh li jixtieq il-maħfra tal-kelb għaliex "*hu kien jista' jifhem*".
- Ta' min jinnota x-xebh bejn il-mewt tal-kelb u l-mewt ta' huh. It-tnejn li huma mietu ta' eta' żgħira. Barra minn hekk, meta n-narratur jistqarr li "*lill-kelb li kont inħobbu daqs hija*", jikkonfermalna li kien iħoss l-istess sentimenti għalihom.
- Mar lura lejn id-dar waħdu jcaflas fl-għadajjar tal-ilma – l-ilma simbolu tad-dmugh tan-narratur.
- Kellha tkun il-mara, is-sess gentili, li ndunat b'dak li kien qed iġarrab żewġha. Madankollu, anki magħha n-narratur jilbes il-maskra u ma jurix l-emozzjonijiet tiegħu biex jibqa' jidher ta' raġel u weġibha "*kif l-irġiel iwieġbu lin-nisa fi grajjiet bħal dawn*".

<u>Simbolizmu Ġenerali:</u>	id-dlam	- mewt / niket
	ix-xita	- biki (<i>tqarriq patetiku</i>)
	il-bard	- mewt

<u>Tem:</u>	Il-Ħtija
	In-Niket
	Il-Mewt
	L-Imħabba
	Il-Familja
	It-Tama

It-Teknika:

L-użu tal-analessi (flexxbek) – silta miktuba fil-passat.

Silta miktuba fl-ewwel persuna – iddahhal lill-qarrej fis-sitwazzjoni. Jista' jkun li hija silta awtobijografika.

L-użu tal-patos biex in-narratur joħroġ sens ta' hasra u mogħdrija.

L-użu ta' metafori.

L-użu ta' similitudnijiet.

L-użu ta' ewfemiżmu biex itaffi mill-kruha tal-qatla.

L-użu ta' onomatopea biex il-qarrej jimmaġina l-ħoss tal-azzjoni.

L-użu ta' sentenzi qosra u effettivi biex iżomm l-attenzjoni tal-qarrej.

L-użu tat-tqarriq patetiku ikompli joħroġ għad-dieher is-sentiment ta' malinkonija u niket.

L-Istil

Stil Narrativ u Deskrittiv

Termini Letterarji

ewfemiżmu, analessi, metafora, onomatopea, patos, similitudni, tqarriq patetiku

Tahriġ

1. Spjega fejn jidhru l-aktar it-temi li ġejjin: it-Tama, il-Mewt u l-Ħtija. Ikkwota biex issaħħaħ l-argumenti tiegħek.
 2. Xi jġieghlek taħseb li din il-kitba tista' tkun waħda awtobijografika.
 3. Ikkwota xi kliem li jōhroġ l-effett ta' **pato** f'din is-silta. Spjega għaliex taħseb li n-narratur jagħmel użu minn dan l-istil ta' kitba.
 4. Liema tip ta' ton taħseb li jixraq l-aktar lil din is-silta? Ton ironiku, malinkoniku jew satiriku?
 5. Fejn jidher is-sarkazmu f'din is-silta?
 6. X'jirrappreżenta d-dlam f'dan ir-rakkont?
 7. Kif jidher it-**tqarriq patetiku** f'din is-silta? Għaliex taħseb li l-kittieb jagħmel użu minn dan l-istil ta' kitba?
 8. Islet mis-silta metafora u spjega l-effett li biha jrid jōhloq il-kittieb.
 9. Islet mis-silta onomatopea, similitudni. Spjega l-effett tal-onomatopea u x'inhū jqabbal il-kittieb fis-similitudni. ur jagħmel użu minnu.
 10. Fil-Malti għandna qawl li jġhid: *għajn ma tara qalb la tuġa*. Liema parti mis-silta taħseb li tintrabat perfettament ma' dan il-qawl?
 11. Kif jidher il-kuntrast bejn is-sensittività u l-insensittività tal-karattri li niltaqgħu magħhom f'din is-silta?
-